

[Bonnichsen.]

være så høje, at småkårsfolk ikke kunne have deres børn i skolen, selvom de havde evner og anlæg til at modtage undervisningen, eller også skulle statens tilskud forøges så meget, at staten, som de nuværende ejere nu henvender sig til om at overtage skolen, lige så godt udfra sine egne interesser kunne gøre det, så meget mere som det ville være mod den lokale befolknings ønske at lade skolen fortsætte som privatskole. Det er også såre problematisk, om staten ville spare noget derved, idet de øvrige private kostskolegymnasier så måtte antages, som det er nævnt i bilag 2 i betænkningen fra folketingsudvalget, at ville komme med berettigede andragender om indførelse af en lignende ordning, og det ville ikke blive nogen billig historie for staten. Også for lærerne vil det imidlertid i det lange løb let blive en fordel, at skolen bliver stats-skole. Jeg mindes endnu de fortvivlende kår, hvorunder de akademisk uddannede lærere ved de private gymnasier bl. a. i København levede i dyrtiden under den forrige verdenskrig.

Med hensyn til de økonomiske konsekvenser for staten er det naturligvis umuligt at fiksere disse aldeles nøjagtigt. Man kan hverken sige, hvad de årlige udgifter bliver, udgifter, der naturligvis, således som der også står i lovforslagets § 5, skal bevilges på de årlige finanslove, og som selvfølgelig varierer fra år til år, og heller ikke udgifterne een gang for alle kan man selvfølgelig gøre helt nøjagtigt op.

Imidlertid har jeg for mit vedkommende fået det indtryk, at vestjyderne i denne sag har optrådt både loyalt og kulant. Grund og alle bygninger overlades til staten mod overtagelse af prioriteterne på knap 400 000 kr., ganske vist et i forhold til skoleejendommens bogførte værdi ikke ubetydeligt beløb, men ejendommens brugsværdi er jo dog langt større end den bogførte værdi.

En udvidelse af skolen som følge af statens overtagelse er med et forbehold, som det er ganske naturligt at tage, i marts måned 1950 beregnet til 300 000 kr. Der vil uden tvivl blive en meget betydelig overskridelse, men skolen bidrager forøvrigt selv med penge ved et kontantbeløb på 25 000 kr., og fra lokal sogne- og amtskommunal side yder man et tilskud på 200 000 kr., som forfalder til betaling ved overtagelsen. For mig står det derfor, som om man fra befolkningens side har vist vilje til at yde sit bidrag. Jeg ved ikke, om vestjyderne, sådan som det er sagt i det andet

høje ting, er hårde i knivhandel, jeg er ikke selv vestjyde, jeg har det i så henseende i nogen grad som en hund af meget tvivlsom race, om hvilken det blev sagt, da en køber spurgte, om man nu var sikker på, at det var en racehund: ih ja, den hund er fuld af racer.

Men ved denne overtagelse af Tarm gymnasium skulle det altså blive lettere også for den mindrebemidlede vestjyske ungdom at få den uddannelse og kultur, som det at gennemgå en latinskoles klasser dog altid må bibringe en. Selvom jeg med henblik på folketingsmand Ragers optræden kommer til at tænke på min gamle gymnastiklærers ord, når vi drenge havde drillet ham for meget: det er betegnende, sagde han, det er især blandt akademikere, halvdannelse findes, så vil jeg alligevel mene, at oprettelsen af et statsgymnasium i Tarm vil betyde så meget, at der i høj grad er grund til at lykønske den, som efter min opfattelse har været primus motor i denne sag, nemlig den højtærede minister, fordi han er nået til en så smuk løsning.

Med disse bemærkninger skal jeg på min gruppes vegne anbefale lovforslaget til hurtig og velvillig behandling i det høje ting.

Anna Westergaard: Vestjyds Gymnasium har bestået i 50 år som kost- og realskole og i 10 år som normalt gymnasium eller med kostafdeling. I denne tid har antallet af elever været stigende, og det er nu 350, hvoraf ca. 140 går i gymnasieklasserne. Af gymnasieeleverne er 70 kostelever, men 70 pct. af børnene kommer tilrejsende, mange af dem over betydelige afstande på 40—60 km. Naturligvis fører det med sig, at forældrenes udgifter ved børnenes skolegang bliver tyngende, og hertil kommer, at skolepengene i gymnasieklasserne må siges at være ca. fire gange så høje som i almindelige statsgymnasier og for mellemskolens vedkommende ca. fem gange så høje som i statsskoler. Dette, at skolen under så ugunstige forhold har kunnet trives og stadig har kunnet notere fremgang i elevantal, er dels udtryk for, at der har været og er trang til skolen, dels for en påskønnelsesværdig offervilje hos de forældre, der har ladet deres børn frekventere skolen. Ved dens overgang til statsgymnasium lettes denne byrde og hele institutionen konsolideres, hvad den i kraft af sin indsats synes at have et rimeligt krav på.

Staten har i den forløbne tid, som det allerede er sagt, i erkendelse af skolens betydning ydet den væsentlig støtte igennem